

2441

۱۵۵۵

۳۲

۲۵۵

مدرسه الجهد (بج)

نجوم قذافی

حمید میر

سرشناسه: محمدی، حمید، ۱۳۳۳ عنوان و نام پدیدآور: نحو مقدماتی/ حمید محمدی
مشخصات نشر: قم: نماذج، ۱۳۹۳. مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص. جدول.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۲-۱۱۲-۱ فروست: زبان قرآن. دوره مقدماتی: ۳.
وضعیت فهرست نویسی: فیبا یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع: زبان عربی -- نحو -- رده بندی کنگره: P1/۱۳۹۳ ۳۵ م
رده بندی دیویی: ۷۵/۴۹۳ شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۹۴۸۸۲

دوره مقدماتی زبان قرآن (نحو مقدماتی)

حمید محمدی

ناشر: نماذج

(با همکاری مرکز نشر نماذج)

تعداد صفحه و ابعاد: ۲۰۰ صفحه | وزیری

نوبت و تاریخ چاپ: سی و دوم | تابستان ۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۲-۱۱۲-۱

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

دفتر: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، واحد ۴۱۱، تلفن: ۳۷۸۴۱۸۱۸ (۰۲۵)
فروشگاه ۱: قم، خیابان آیت الله مرعشی نجفی (ارم)، پاساژ قدس، واحد ۴۸
فروشگاه ۲: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف، واحد ۱۰

سفارشات: ۳۱۶۵۶ (۰۲۵)

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۰۴۳۱۶۶۰

www.nasayehpub.com

info@nasayehpub.com

کلیه حقوق اثر متعلق به ناشر می باشد.
هرگونه تکثیر از تمام یا قسمتی از این اثر بصورت حروفچینی یا عکسبرداری، چاپ مجدد، چاپ افست، پلی کپی و انواع دیگر چاپ بدون اجازه کتبی ناشر شرعاً جایز نمی باشد و پیگرد قانونی به همراه خواهد داشت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تعالى في كتابه:

﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

ما آن را قرآنی عربی نازل کردیم، باشد که بیندیشید.

آخرین کتاب آسمانی و امانت گرانسنگ پیامبر عظیم الشان اسلام ﷺ، قرآن کریم به زبان عربی نازل شده است تا ضمن آشنایی با این زبان، زمینه تعقل و اندیشه در مضامین و پیامهای بلند آن فراهم آید.

میراث اندکار از اهل بیت رسالت ﷺ که مفسران حقیقی کلام وحی می باشند نیز به زبان عربی است؛ بدین جهت ضرورت آشنایی با این زبان برای انسانهای معتقد به مکتب نورانی اسلام، امری بدیهی جلوه می کند و برای نیل به این هدف مقدس، بایستی با «علوم ادبی» آشنا شد.

از میان علوم چهارده گانه ادبی، «علم نحو» از جایگاه ویژه ای برخوردار است؛ چرا که از طرفی این علم از جهت وسع و شمول به امیر بیان، مولای متقیان علی علیه السلام بوده و از جانب دیگر گستردگی، کارآمدی و اهمیت مباحث این علم در مقایسه با علوم دیگر به اندازه ای است که علوم ادبی دیگر تحت الشعاع «علم نحو» قرار دارند؛ زیرا که چگونگی ارتباط کلمات با یکدیگر و همین نقش و حرکت آخر آنها بر عهده این علم گذارده شده است. با عنایت به گستردگی و اهمیت علم نحو، فراگیری آن به صورت آرام آرام و طی چند مرحله، امری ضروری است. کتاب حاضر، حلقه اول از حلقه های سه گانه مباحث نحوی در مجموعه «زبان قرآن» است که نقش پایهای نسبت به دو حلقه بعد دارد؛ و تسلط نسبی بر ترجمه آیات و روایات و ترکیب آنها و همچنین خواندن متون عربی، از ثمرات آموختن دقیق این کتاب است.

در تنظیم کتاب حاضر با توجه به مقدماتی بودن آن، سعی شده است که:

۱. مباحث با سهولت و روانی ارائه گردد؛ به طوری که استادان محترم با

کمترین زحمت می‌توانند مجموع مباحث هر درس را به راحتی آموزش دهند.

۲. وجود ترتیب منطقی میان مباحث و کلاسیک بودن آنها و داشتن تنظیم

درسته بندی مناسب همراه بانمودار از ویژگی‌های این کتاب است.

۳. تاکید بر ترکیب آیات و روایات و جمله‌های عربی از درسهای آغازین

کتاب برای رسیدن به یکی از اهداف مهم علم نحو می‌باشد که آن هدف «قدرت

یافتن بر ترکیب» جمله‌های عربی است و این توانایی نیز طی مرور زمان و با انجام

تمرین‌های مناسب ترکیبی حاصل می‌شود؛ بنابراین سعی شده است که به طور

شایسته‌ای این هدف در خلال آوردن ترکیب در متن درسها و یا پرسش

و تمرین‌های مناسب تأمین گردد.

لازم به یاد آوری است که استادان محترم به هیچ وجه بیش از مقداری که

در باره کلمات و جملات - هنگام ترکیب - آمده است، بحث ننمایند تا ذهن

محصلان و دانشجویان مشوش نگشته و احساس دشواری در فهم مباحث نحوی

نمایند.

۴. در این کتاب از دهها آیه و روایت با مضامین بلند به عنوان تمرین

استفاده شده است، و این موجب می‌شود تا دانشجو و محصل زبان قرآن، در خلال

آشنایی با قواعد نحو، با واژه‌ها، مضامین و محتوای آیات و روایات انس بگیرد

و همگام با آموختن نحو، قرآن و حدیث را نیز بیاموزد. در گزینش و انتخاب آیات،

و روایات نیز سعی شده است که شرایط و نیازهای روحی و تربیتی جوانان در نظر

گرفته شود.

یادآور می‌گردد که این کتاب با توجه به تنظیم ویژه خود، مقدمه خوبی برای

خواندن کتاب‌های مبادی العربیه جلد دوم و کتاب الهدایه می‌باشد.

نکته‌ها و یادآوری‌ها

۱. با توجه به تأثیر شگرف پیش مطالعه قبل از حضور در کلاس و مباحثه در آنها، ضروری است که دانش پژوهان عزیز نسبت به دو امر مذکور، اهتمام ویژه ورزیده و استادان محترم نیز از هر گونه راهنمایی و تشویق و نظارت بر اجرای آنها دریغ نورزند.

۲. هر کسی پوشیده نیست که تمرین و مرور مباحث، نقش اساسی در فراگیری هر زبان از جمله عربی دارد بدین جهت قدماء گفته‌اند: الدُّرُسُ حَرْفٌ وَالتَّكْرَارُ الْفَتْحُ (درس یکبار و تمرین و تکرار، هزار بار)؛ لذا بدون حل کامل پرسش و تمرین‌های هر درس در دفترهای ویژه، هیچ گاه نباید به درس بعد منتقل شد و در پایان هر بخش مناسب است که استادان محترم با اختصاص حداقل یک جلسه برای حل پرسش‌ها و تمرین‌های عمومی و مرور دروس گذشته، بر فهم و غنای معلومات دانش پژوهان بیفزایند.

۳. از آنجا که هدف نهایی از آموزش زبان عربی، آشنایی با دستورات روح بخش اسلام و فهم دقیق متون و منابع دینی است، شایسته است که استادان محترم ضمن ترجمه آیات و روایات به توضیح و تبیین نکات اخلاقی و تربیتی آنها نیز بپردازند.

در پایان ضمن آرزوی توفیق روزافزون از درگاه احدیت برای پیوندگان طریق هدایت، از خوانندگان گرامی صمیمانه تقاضا داریم نظرات و پیشنهادهای خود را به آدرس ناشر ارسال دارند و ما را رهین لطف خویش قرار دهند.

والسلام علیکم ورحمة الله

قم - ۱۵ مرداد ماه ۱۳۷۶

فهرست کتاب

بخش اول مقدمه و اقسام اعراب و بناء

۹ - ۳۶

درس اول: مقدمه ۹

تعریف نحو - موضوع نحو - فایده نحو - حامل و معمول - معرب
و مبني - اقسام اعراب .

درس دوم: اقسام بناء و مبني ۱۶

فعلهای مبني - اسمهای مبني .

درس سوم: اعراب ظاهري، تقديري و محلي ۲۲

تعریف اعرابهای سه گانه - موارد اعراب تقديري:
اسم مقصور، اسم منقوص، اسم مضاف به ياء متکلم.

بخش دوم اقسام اعراب در فعل ۴۵ - ۲۷

درس چهارم: مضارع مرفوع و منصوب ۲۹
 علایم رفع مضارع - موضع رفع مضارع - علایم نصب
 مضارع - مواضع نصب مضارع: بعد از حروف ناصب بالذات
 وحروف ناصب به آن مقدّره.

درس پنجم: مضارع مجزوم ۳۵
 علایم جزم مضارع - مواضع جزم مضارع: بعد از حروف جازمه
 واسماء جازمه.
 جدول علامتهای اعراب در انواع فعل مضارع

بخش سوم اقسام اعراب در اسم ۴۰ - ۴۷

درس ششم: مرفوعات «۱» فاعل ۴۹
 علایم رفع اسم - مواضع رفع اسم (۹ موضع) - تعریف فاعل -
 اقسام فاعل: اسم ظاهر، ضمیر بارز، ضمیر مستتر.

درس هفتم: مرفوعات (۲) فاعل و نایب فاعل ۵۶

مطابقت فعل و فاعل (در مذکر و مؤنث بودن) - مطابقت وعدم
مطابقت فعل و فاعل در عدد - تعریف نایب فاعل - اقسام نایب
فاعل - رابطه فعل مجهول با نایب فاعل .

درس هشتم: مرفوعات (۳) مبتدا و خبر ۶۳

تعریف مبتدا و خبر - جمله اسمیه - ویژگیهای مبتدا و خبر - اقسام
خبر: مفرد، شبه جمله - مطابقت وعدم مطابقت خبر با مبتدا.

درس نهم: نواسخ (۱) افعال ناقصه ۷۲

تعریف نواسخ - اقسام نواسخ - تعداد افعال ناقصه - اقسام خبر
افعال ناقصه - صرف افعال ناقصه - روش ساختن ماضی
استمراری و ماضی بعید.

درس دهم: نواسخ (۲) افعال مقاربه و حروف شبیه به لیس ۷۹

تعریف افعال مقاربه - تعداد و اقسام افعال مقاربه - تعریف و تعداد
حروف شبیه به لیس - سبب نامگذاری.

درس یازدهم: نواسخ (۳) حروف مشبّهة بالفعل و «لا» ی نفی جنس ۸۴

تعریف و تعداد حروف مشبّهة بالفعل - اقسام خبر حروف مشبّهة
بالفعل - تعریف «لا» ی نفی جنس - اعراب اسم «لا» ی نفی
جنس.

درس دوازدهم: منصوبات (۱) مفعولٌ به ۹۱

علام نصب اسم - مواضع نصب اسم (۱۴ موضع) - تعریف مفعولٌ به - ترتیب فعل و فاعل و مفعول - موارد وجوبی تقدم مفعولٌ به بر فاعل - موارد وجوبی تقدم مفعولٌ به بر فعل و فاعل - افعال دو مفعولی .

درس سیزدهم: منصوبات (۲) مفعول مطلق و مفعولٌ له ۹۹

تعریف اقسام مفعول مطلق - حذف سماعی عامل مفعول مطلق - تعریف و شرایط مفعولٌ له .

درس چهاردهم: منصوبات (۳) مفعولٌ فیه و مفعولٌ معه ۱۰۳

تعریف و انواع مفعولٌ فیه - ظرف متصرف و غیر متصرف - ظرف معرب و مبنی - تعریف مفعولٌ معه - حذف عامل مفعولٌ معه .

درس پانزدهم: منصوبات (۴) حال و تمیز ۱۱۰

تعریف حال و ذو الحال - اقسام حال - شرایط حال و ذو الحال - تعریف و انواع تمیز - اقسام تمیز ذات - مقایسه حال و تمیز

درس شانزدهم: منصوبات (۵) مستثنی ۱۱۶

تعریف مستثنی - حروف استثناء - اقسام استثناء - اعراب مستثنی به «إلا» - اعراب مستثنی به حاشا، عدا و خلا .

درس هفدهم: منصوبات (۶) منادی ۱۲۱

تعریف منادی - حروف ندا - اعراب واقسام منادی - استغاثه، ندبه.

درس هجدهم: مجرورات (۱) مجرور به حرف جر ۱۲۶

علائم جرّ اسم - مواضع جرّ اسم - تعریف جارّ ومجرور - حروف جر - متعلّق جار ومجرور.

درس نوزدهم: مجرورات (۲) تعریف اضافه ۱۳۱

اضافه - شرایط مضاف - اضافه معنویه - اقسام اضافه معنویه - فواید اضافه معنویه - اسمهای دائم الاضافه.

بخش چهارم

توابع

۱۶۰ - ۱۴۱

درس بیستم: توابع (۱) نعت وتاكيد ۱۴۳

تعریف اعراب اصلی وتبعی - اقسام پنجگانه توابع - تعریف نعت - موارد مطابقت نعت ومنعوت - تعریف تاكيد اقسام تاكيد لفظی ومعنوی - ادوات تاكيد.

درس بیست ویکم: توابع «۲» عطف نسق، عطف بیان، وبدل ۱۴۹

تعریف عطف نسق - حکم معطوف - حروف عطف - تعریف عطف بیان - حکم معطوف - تعریف بدل - حکم بدل - اقسام بدل.

بخش پنجم حروف واحکام جمله‌ها

۱۸۶ - ۱۶۱

درس بیست و دوم: حروف (۱) حروف عامل ۱۶۳

تعریف حرف - تقسیمات حرف - اقسام حروف عامل - حروف جر - حروف ناصب اسم - حروف ناصب فعل مضارع - حروف جازم فعل مضارع - حروف مشبّهة بالفعل - حروف مشبّهة به لیس - لای نفی جیس .

درس بیست و سوم: حروف (۲) حروف غیر عامل ۱۷۴

حروف عطف - حروف استفهام - حروف تفسیر - حروف تفصیل - حروف تحصیض - حروف تنبیه - حرف ردّ و انکار - حروف مفاجأ - حرف تعریف - حرف تحقیق - حروف استقبال - حروف جواب - حروف زاید .

درس بیست و چهارم: اقسام واحکام جمله ۱۸۳

اقسام جمله - اعراب جمله‌ها - جمله‌هایی که محلی از اعراب دارند - جمله‌هایی که محلی از اعراب ندارند .